

Фото Пиксабеј

Ниже хрватске пензије за рођене после 1962.

Лоша вест стиже за хрватске пензионере, јер ће сви који су рођени 1962. и касније имати 27 одсто ниже пензије. Прве на удару могле би се наћи жене рођене 1962. Ако буду имале довољно стажа, моћи ће у превремену пензију већ 2019. године, али им се неће исплатити додатак од 27 одсто. Све то произилази из Програма конвергенције који је хрватска влада недавно усвојила. Знатне уштеде у пензијским трошковима у не тако далекој будућности требало би да буду постигнуте смањењем будућих пензија свих који су сада млађи од 55 година, односно рођених 1962. и каснијих година, преносе хрватски медији. Сви су они обавезни осигураници другог пензијског стуба, који 15 одсто својих пензијских доприноса уплаћују у први стуб, што је обавезно пензијско осигурање, а пет процената у такозвани други пензијски стуб, то јест обавезно додатно пензијско осигурање.

М. Р. Б.

Фото Пиксабеј

Дуговечност зависи од гена

Амерички научници са Универзитета Стенфорд открили су четири гена који имају кључну улогу у процесу старења, а захваљујући којима може да се открије колико ће дуго неко да живи. Издвојили су велику групу од 800 стогодишњака и 5.400 особа које имају 90 година, па су код њих потражили гене који би могли бити кључ њиховог здравља и дуговечности. На почетку студије научници су потврдили и претпоставку да постоји велико преклапање између гена који се односе на болести старијих и гена повезаних са екстремно дугим животом. Снага утицаја четири гена анализирана је касније у засебној студији спроведеној на узорку од 1.000 стогодишњака.

М. Р. Б.

Помоћ за оне без примања

Предлози у студији „Социјална заштита у старости – дуготрајна нега и социјалне пензије”: подизање породичне пензије до најниже инвалидске, односно старосне пензије, увођење гарантоване пензије и посебног модула социјалне помоћи

Јасна Пејровић Стојановић

Осим породичне, која им по закону припада, право на сопствену пензију могли би да остваре и старији који никада нису радили, нису испунили минимум услова за пензију или нису били у прилици да себи сами уплаћују доприносе у државни или неки од приватних пензијских фондова. Предлог како помоћи грађанима без икаквих примања разрађен је и у студији „Социјална заштита у старости – дуготрајна нега и социјалне пензије”, ауторки Катарине Станић и Гордане Матковић, где се наводе три могуће опције које би могле да се размотре и у Србији. То су подизање породичне пензије до најниже инвалидске, односно старосне пензије, увођење гарантоване пензије и посебног модула социјалне помоћи, каже у разговору за „Политику” др Гордана Матковић, програмски директор Центра за социјалну политику и бивши министар рада.

Прва опција је подизања најнижих породичних пензија на ниво најниже старосне пензије из осигурања пољопривредника.

– У основи то су лица која нису радила, нису испунили услове за пензионисање и они који остварују право на породичну пензију (по било ком основу), а за које не важи правило о минималном износу. Ова опција би обухватила, дакле, ограничен број старих без права на сопствену пензију – објашњава Матковић.

Друга могућност предвиђа гарантовану пензију и могла би да се додељује свим старијим особама чији приходи од пензије не прелазе унапред дефинисан износ. А то значи и онема који остварују право на пензију по основу осигурања, али и онима који никада нису били осигурани.

– Ширење програма новчане социјалне помоћи је трећа варијанта, при чему би се за старије од 65 поједини критеријуми, а пре свега имовински, релаксирали. Износи помоћи били би

Гордана Матковић

Фото Ж. Јовановић

Већина земаља развила програм којим штити и оне без права на пензију по основу доприноса, а у неким постоје и универзалне пензије

Биће помоћи и за најугроженије

Фото Д. Јевремовић

нешто већи уколико је у питању старачко домаћинство – објашњава Матковић.

Имајући у виду расходе, као и друге позитивне и негативне стране појединих опција и посебно важно начело да нови програм не треба да дестимулише уплату доприноса за ПИО, определили смо се за трећу опцију.

– Стари који нису били осигурани могу да остваре право на породичну пензију (ако је издржавалац који је умро био корисник пензије), а ако су то сиромашни могу да остваре право на новчану социјалну помоћ, под истим условима као и сви други социјално угрожени – објашњава она.

Пензија у граду, а пензионер на селу

Занемаривање старих особа, као и насиље над њима, тешко су препознатљиви, а посебно су присутни у удаљеним планинским селима

Краљево – Краљевачко подручје је старо не само по настанку насеља, већ и према статистичким подацима о просечној старости становништва која се креће око 42 године. Од укупно 125.000 становника 23.000 њих је старости изнад 65 година и скоро половина је настањена на селу. Удаљеност појединих села од урбаног центра, тј. града Краљева је чак већа од стотину километара, а укупна површина на којој се простире ова локална заједница је једна од највећих у Србији, па је на десетине планинских села. Тамо, насеља најчешће броје стотину, две домова у којима је понајвише једно чељаде или остарели брачни пар. Они су од деце или других сродника често занемарени, што је чак и комшијама тешко препознатљиво или чак трпе и насиље о коме се понајмање зна, пошто жртве од стида то скривају. Углавном је ту реч о економској врсти насиља, од де-

це или рођака у смислу одузетих права да својим располагају приходима. Они свој новац најчешће од пензије и не виде, он се често исплаћује деци и троши за друге сврхе а старци остају без могућности за куповину лекова, па и довољно хране. Другачије речено, пензија им је код деце у граду а они су без пара заборављени у запитим селима. А, када то уочи неко од комшија или запослених у надлежним установама, понекад буде и касно.

– Често то запазимо тек када неко од њих дође за помоћ ради куповине лекова иако имају и децу и примања, а било је случајева да чак зет и кћерка од нас траже збрињавање. Разуме се та ситуација којој је узрок економско стање у држави, па су деца без икаквих прихода, али има случајева да родитељске пензије уместо за куповину лекова иду деци, примера ради, зарад прибављања најскупљих патика. Ми, наравно, предузимамо мере збрињавања, али је то јако стресно за старе особе, посебно када је реч о измештању из њихових кућа. Уз то, ради се и о компликованој и подужој процедури, а све је више случајева када треба хитно реаговати, нарочито током зиме – каже Светлана Дражовић, директорка Центра за социјални рад у Краљеву.

Стари на селу често занемарени

Фото Бета

Ова установа, објашњава нам даље директорка Дражовић, ради на превентиви па бар једном месечно и поред редовног праћења, имају измештене канцеларије у удаљеном ушанском и студеничком крају, затим на почетку сваке године а обавезно пред зиму успостављају контакт са свим председницима месних заједница како би дознали за све тамошње социјалне проблеме.

– Упркос томе, имамо по једно ургентно место за збрињавање старих

и усамљених особа у Геронтолошком центру у Матарушкој Бањи, једно такво место у сличној установи у Крајевцу и посебно нам је од користи хранитељска породица за ургентне случајеве. Ми имамо и сталне хранитељске породице за старе, што је донекле посебност Краљева, јер стари више желе збрињавање у амбијенту домаћинства него у старачким домовима. Циљ нам је, такође, да развијамо сродничко хранитељство како би се стари збрињавали тамо где живе а ту бригу

држава плаћа онима који их прихватају. Морамо радити и на мери привременог издвајања старих и немоћних код хранитеља, решимо само током зиме – наглашава Светлана Дражовић.

Иначе, Центар за социјални рад у Краљеву током једне године пружи разне врсте помоћи за око 13.000 становника овог града, а од тога је у прошлој години помогнуто 2.220 старих усамљених или од деце и других блиских рођака заборављених особа.

М. Дуналић